

MEVDUDİ DİN VE TOPLUM

Cebbar ÇAKMAK

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Kapak ve Sayfa Tasarımı
978-605-258-168-1	Akademişyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Mevdudi Din ve Toplum	25465
Yazar	Baskı ve Cilt
Cebbar ÇAKMAK	Sonçağ Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	DOI
Yasin Dilmen	10.37609/akya.1879

GENEL DAĞITIM
Akademişyen Kitabevi A.Ş.

*Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com*

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Din ve Toplum. Sosyolojinin bu iki kurumunun sürekli etkileşim halinde oldukları bir hakikattir. Din, toplumun kültürü, yaşayışı, yönetimi ve günlük ilişkileri gibi bütün alanları üzerinde etkili olurken, toplumun da aynı şekilde dini belli alanlarda etkisi altına aldığı bilinmektedir.

Son dönemde İslam dünyasının içine düştüğü durumu dert edinen, problemi tespit edip çareler arayan, bu hususta gayret gösterip fark oluşturan kişilerden biri de hiç şüphesiz Ebul A'la Mevdudi'dir. Külli bir bakış açısı geliştirip, İslam dairesi içinde diğer dinlere ve batı düşüncesine karşı fikren, ilmen ve fiziken mücadele etmiştir. Fikirleri ve başlatmış olduğu hareket dünya üzerinde, özellikle de Müslümanların yoğun olarak yaşadığı coğrafyada etkili olmuş aynı zamanda da günümüzde etkisini sürdürmeye devam etmiştir.

Biz de bu çalışmamızda "Mevdudi'nin Din ve Toplum" görüşünü ele aldık. Dine ve topluma bakış açısındaki farklılıkları ve kendine has düşüncelerini ortaya koymaya çalıştık.

Bu çalışmamızda maddi ve manevi değer dünyanın oluşmasında emeği olan, haklarını asla ödeyemeyeceğim, Allah'ın bir lütfu olarak gördüğüm Anne ve babama ve yetişmemde emeği geçen bütün hocalarıma, manevi desteğini her daim arkamda hissettiğim değerli hocam; Prof. Dr. Zeki ARSLANTÜRK beyefendiye, tezimin her aşamasında yanımda olan danışmanım, yol göstericim, rehberim kıymetli hocam; Prof. Dr. Ali COŞKUN beyefendiye, bütün irşad ve ev işleri yoğunluğu arasında bu çalışmada çok büyük katkılar sunan kıymetli eşim; Emine ÇAKMAK hanımefendiye ve çalışmam esnasında oyun ve sevgi imkanlarından kısmak zorunda kaldığım, Rahman'ın emaneti olan üç evladıma teşekkürü kadirşinaslığın gereği olarak görüyorum.

Allah bu çalışmamızı salih ameller zümresine ilhak eylesin. Amin

Cebbar ÇAKMAK

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.t.	: Adı geçen tez
a.g.m.	: Adı geçen makale/madde
terc.	: Tercüme eden
ev.	: Çeviren
nřr.	: Neřreden
edt.	: Editör
H.z.	: Hazreti
a.s.	: Aleyhisselam
s.a.v.	: Sallallahü Aleyhi ve Sellem
Y.y./y.y.	: Yüzyıl
vb.	: ve benzeri
v.s.	: ve saire
Yay.	: Yayınları
C.	: Cilt
s.	: Sayfa
bkz.	: Bakınız
Üniv.	: Üniversitesi
İlah.	: İlahiyat
Fak.	: Fakültesi
Enst.	: Enstitüsü
Ans.	: Ansiklopedisi
T.D.V.	: Türk Diyanet Vakfı
Yük. Lis.	: Yüksek Lisans
D.İ.K.A.B.	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
A. KONU, AMAÇ VE ÖNEM	1
B. KAPSAM VE SINIRLAR	1
C. YÖNTEM.....	2

BÖLÜM 1

EBUL A'LA EL-MEVDUDİ	3
A. HAYATI.....	3
B. ESERLERİ	7
B.a.Tefsir, Hadis ve Siyer Alanındaki Eserleri.....	8
B.b. Akaid Alanındaki Eserleri.....	9
B.c.Fıkıh Alanındaki Eserleri.....	9
B.d.Siyaset Alanındaki Eserleri.....	10
B.e.Eğitim ve Kadın Alanındaki Eserleri.....	11
B.f. Diğer Alanlardaki Eserleri.....	11
C. SIYASİ KARİYERİ VE CEMAAT-İ İSLAMİ.....	12

BÖLÜM 2

MEVDUDİNİN DİN VE TOPLUM GÖRÜŞÜ	19
A. İSLAM ANLAYIŞI.....	19
B. İSLAHATCI DİN ANLAYIŞI.....	25
C. TOPLUM VE DEVLET GÖRÜŞÜ	32
C.a.Toplum Görüşü	32
C.b.Devlet Görüşü.....	34
C.c.Hükümet Görüşü.....	37
C.d.Kavim-Millet Görüşü	39
C.e.Hükümetin Amaç ve Özellikleri	41
C.f.Yönetim, İdare ve Eğitim.....	48
C.g.Vatandaşlık ve Diğer Devletlerle İlişkiler	60
D. KADIN VE TESETTÜRE BAKIŞI.....	63
D.a.Kadının Toplumsal Yeri.....	63

D.b.Çeşitli Devirlerde ve Milletlerde Kadının Durumu.....	65
D.c.Hicabın Başlangıcı.....	81
D.d.Ahlaki Duygularda Bozulma Süreci.....	93
D.e.Hicaba Muhalif Görüşler	109
D.f.Gerçek Medeniyet İçin Gereken Şartlar.....	114
D.g.Hicabın Hükümü ve Gerekleri	122
D.g.a. Erkekler İçin Örtünme Ölçüleri	124
D.g.b. Kadınlar İçin Örtünme Ölçüleri.....	124
D.g.c. İzin İsteme (İsti'zan).....	125
D.g.d. Hicabın Hükümleri	126
D.g.e. Süs Teşhirinin Ölçüleri.....	128
D.g.f. Yüz İle İlgili Hükümler	130
D.g.g. Dışarı Çıkma Prensipleri.....	135
E.DOĞUM KONTROLÜNE BAKIŞI	139
E.a.Doğum Kontrolünün Ortaya Çıkışı ve Durumu.....	139
E.b. Doğum Kontrolü hakkında İslam'ın Temel Prensipleri.....	149
F.MEVDUDİ'YE YAPILAN ELEŞTİRİLER	157
F.a.Mevdudi'nin Tefsirine ve Tefsir Usulüne Eleştiriler	157
F.b.Mevdudi'nin Hadis ve Sünnet Görüşüne Eleştiriler.....	160
F.c.Mevdudi'nin Sahabe Hakkındaki Görüşlerine Eleştiriler	164
F.d.Mevdudi'nin İtikadi Konulardaki Görüşlerine Eleştiriler	168
F.e.Mevdudi'nin Fikhi Konulardaki Görüşlerine Eleştiriler	174
F.f.Mevdudi'nin Hilafet ve Saltanat Kitabına Eleştiriler	182
F.g.Mevdudi'ye Yapılan Şahsi Eleştiriler.	192
BÖLÜM	
SONUÇ.....	199
BİBLİYOGRAFYA.....	205

Mevdudi'nin tefsir ve tefsir usulüne, hadis ve sünnet görüşüne, sahabe hakkındaki görüşlerine, itikadi olarak; Peygamberlerin ismeti konusundaki, Hz. Yunus hakkındaki, Hz. İsa'nın cismani yükselişi konusundaki ve deccal meselesindeki görüşlerine, fıkhi olarak da; taklit, Ramazanda sahur, nikahta iki kız kardeşi bir araya getirme, abdestsiz tilavet secdesi, müellefe-i kulüb ve İla meseleleri hakkındaki görüşlerine ve "Hilafet ve Saltanat" kitabındaki bazı meseleler hakkında beyan ettiği görüşlerine eleştiriler yapılmıştır.

Her ıslahatçı gibi beklide Müslümanların içinde yaşadığı bu buhranlı dönemin şartları sebebiyle muhafazakar, korumacı, takdisçi kesimler tarafından, eleştirilmiş ve tenkitlere muhatap olmuştur. Mevdudi'ye yapılan eleştirilerde haklılık payı bulunmakla beraber, bu eleştirilerin çoğunun onun fikirlerini tam anlayamamaktan kaynaklı eleştiriler oldukları anlaşılmaktadır. Yine bazı eleştirilerin oldukça sert hatta hakarete varan lakaplar takılarak yapılması, bu eleştirilerin daha çok duygusal kaynaklı olduklarını düşündürmektedir. Nitekim İslam adına çalışan, Müslümanlar için gayret gösteren bir Müslümanın, yine Müslümanlar tarafından böyle acımasız şekilde tenkit edilmesinin insaf dairesi içinde olmadığı söylenebilir. Kendisine karşı yapılan delile dayalı, insafı, makul ve seviyeli eleştirilerden, haklı bulduklarını kabul edip düzeltmeler yaptığı, fikirden yoksun, sloganik ve delilsiz olanlara itibar etmediği görülmektedir.

BİBLİYOGRAFYA

1. Mevdudi Ebul A'la, **Cuma Konuşmaları**, terc: Muhammed Han Kayani, İstanbul-2011, İnkılab Yay.
2. Mevdudi Ebul A'la, İslam'da İhya Hareketleri, terc: AliGenç, İstanbul-2008, Pınar Yay.
3. Mevdudi Ebul A'la, **Gelin Dünyayı Değiştirelim**, terc: B. Tuna, İstanbul-1999, Özgün Yay.
4. Birişik Abdülhamit, **Ebul A'la Mevdudi'nin Kuran Yorumunu Şekillendiren Temel Dinamikler**, Uludağ Üniv. İlah. Fak. Dergisi, C.:20, Sayı:2, Yıl:2011
5. Ahmad Anis, **"Mevdudi" Maddesi**, TDV İslam Ans., C.:29, TDV Yay., İstanbul-2004
6. Ata Mahmut, **Seyyid Ebul A'la Mevdudi'nin Siyasi Düşüncesinin Teolojik Temelleri**, Ankara Üniv., Sosyal Bilimler Enst., Temel İslam Bilimleri, Kelam Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi, Ankara-2006, Sayı:4
7. Özer Mine, **Çağdaş Dönem Tefsirinde Din ve Vicdan Özgürlüğü: Mevdudi ve Süleyman Ateş Örneği**, Bayburt Üniv., Sosyal Bilimler Enst., İlköğretim D.İ.K.A.B. Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi, Bayburt-2013

8. Nasr Seyyid Veli Rıza, **Mevdudi ve İslami İhyanın Teşekkülü**, terc: Hasan Aktaş, İstanbul-2000, Yöneliş Yay.
9. Ahmad İrfan, **Democracy and İslam**, terc: Faruk Özdemir, İslami Araştırmalar Dergisi, C:23-2012 Sayı:2
10. Mevdudi Ebul A'la, Ahmed Hurşid, El Buti Ramazan, **Azgm Medeniyet**, Çev: Ali Zengin, İstanbul-2004, Kayıhan Yay.
11. Mevdudi Ebul A'la, İslam'da **İhya Hareketleri**, Çev: Ali Genç, İsrnbul-2008, Pınar Yay.
12. Mevdudi Ebul A'la, **Gelin Müslüman Olalım**, ter: Filiz Handan Türedi, İstanbul-2011, Pınar Yay.
13. Mevdudi Ebul A'la, İslam'da Hükümet, terc: Ali Genceli, İstanbul-2006, Hilal Yay.
14. Davudoğlu Ahmed, **Dini Tamir Davasında Din Tahripçileri**, İstanbul-1997, Bedir Yay.
15. Mevdudi Ebul A'la, İslam Davetçilerine, terc: Yüksel Durgun, İstanbul-2004, Dünya Yay.
16. Kışlakçı Turan, **Mevdudi; Çağa İz Bırakan Müslüman Önderler**, İstanbul-2005, İlke Yay.
17. Mevdudi Ebul A'la, **Hicab**, terc: Ali Genceli, İstanbul-2011, Hilal Yay.
18. Mevdudi Ebul A'la, İslam Nazarında Doğum Kontrolü, Çev: Ramazan Yıldız, İstanbul-1996, Sebil Yay.
19. Mansur Muhammed Kasım, **Menhecü-l Mevdudi fi Tefsiri-l Kur'an**, El-Camiatü-l Alemiyyetü-l İslamiyye, Kulliyetü Usulüddin, **Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi**, İslamabad-1989
20. Bırışık Abdulhamit, **Hint Alt kıtası** Düşünce ve Tefsir Ekolleri, İstanbul-2001, İnsan Yay.
21. Mevdudi Ebul A'la, **Meseleler ve Çözümleri-2**, terc: Yusuf Karaca, İstanbul-1990, Risale Yay.
22. Nedvi Ebu-l Hasen, İslam'ın **Siyasi Yorumu**, terc: Hasan Basri, İstanbul-1986, Akabe Yay.
23. El-Hudaybi Hasan, İslam Dünyasında İnanç Sorunları (Duatün la Kudat) Davetçiyiz Yargılayıcı Değil, Çev: M. Beşir Eryarsoy, İstanbul-2002, İnkılab Yay.
24. Bırışık Abdulhamit (Editör), **Muhafazakarlık ve Modernlik Arasında Mevdudi**, İnsan Yay.
25. Mevdudi Ebul A'la, **Tefhimü-l Kur'an**, terc: Ali Ünal-Muhammed Han Kayani, İstanbul-2017, İnsan Yay.
26. <http://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.mumsema.org%2Fdiger-islam-alimleri%2F2206-ebul-ala-el-mevdudi-mevdudi-1903-yilinda-haydarabat-deke-nin-evrengebad-de-dunyaya.html&h=8AQGmOkeg> 16.05.2016 tarihinde saat 21.00'de
27. <http://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.mumsema.org%2Fdiger-islam-alimleri%2F2206-ebul-ala-el-mevdudi-mevdudi-1903-yilinda-haydarabat-deke-nin-evrengebad-de-dunyaya.html&h=8AQGmOkeg> 14.05.2016 tarihinde saat 19.39'da